

Hartkorn, men en Landejendoms Værdi stiger kun, naar denne Tumlen med større Driftsapparat afkaster et større Nettoudbytte. Altsaa Landbrugets — det nøgne Hartkorns — Stigen i Pris er et utvivlsomt Vidnesbyrd om, at det forøgede Bruttoudbytte tillige har givet sig Udtryk i et forøget Nettoudbytte.

Ved at lægge de to Hovedtal, som jeg nævnede, 225—250 Mill. Kr.'s Værdiforøgelse af Besætning og Inventar og ca. 600 Mill. Kr. af faste Ejendomme, sammen, faa vi en Værdiforøgelse af ca. 800 Mill. Kr. Jeg tror, at det er en Minimumsgrænse.

Det næste Spørgsmaal bliver, i hvilken Grad denne Værdiforøgelse, der saaledes har fundet Sted i Løbet af disse 8 Aar, modbalanceres af den stigende Gæld. Dette er jo et Kardinalpunkt. Her finde vi, at Gældsbehæftelsen paa Landejendomme omkring 1901 maa have været ca. 1400 Mill. Kr., medens Gældsbehæftelsen omkring ved 1909 maa have været ca. 1700 Mill. Kr., altsaa en Stigen i Gæld af ca. 300 Mill. Kr. Men Værdien af de faste Ejendomme med Besætning og Inventar er stegen med ca. 800 Mill. Kr. Jeg kommer da til det Resultat, og det skal nok vise sig at være rigtigt, selv om det maaske kan være lidt afvigende til den ene eller til den anden Side, at det danske Landbrugs reelle Mer-værdi fra 1901 til 1909 andrager ca. ½ Milliard, efter at den forøgede Gæld er fradragen.

Maa jeg her gøre opmærksom paa et Forhold, som jeg tvivler om, at ret mange af de Herrer ere klare over, fordi man nu en Gang i disse Tider er tilbøjelig til at se lidt sort paa vore Pengeforhold. Det er for øvrigt slet ikke min Mening at ville male med alt for lyse Farver, men jeg har kun ønsket at reagere, og jeg mener med Rette, mod alt det mørke, som er udtalt om vort Landbrug i den senere Tid. Jeg vil gøre opmærksom paa, at Prioritetsgælden paa Landejendomme i 1909 — det er det sidste Aar, for hvilket vi have en Opgørelse — er forholdsvis mindre, end den var i 1901. I 1901 var Prioritetsgælden af de faste Ejendommers Værdi 68 pCt., og den var, hvis vi regne med Værdien baade af faste Ejendomme og af Inventar, 53 pCt. Efter Opgørelsen for 1909 ere de 68 pCt. — altsaa Prioritetsgælden, naar vi regne udelukkende med de faste Ejendomme — gaaede ned til 63 pCt., og de 53 pCt., som da udgjorde Behæftelsen af faste Ejendomme plus Inventar, ere gaaede ned til 48 pCt. At disse Tal naturligvis kunne afvige noget fra det

rette, benægter jeg aldrig; men selv om det skulde være Tilfældet, er det givet, at Afstanden mellem disse Tal er saa stor, at en reel procentvis Nedgang er uomtvistelig. Maa jeg for øvrigt gøre opmærksom paa, at dette Forhold allerede i Fjor ved denne Tid er blevet berørt af Lands-tingets tidligere højtærede Formand i et meget instruktivt Foredrag om Landbrugsforhold, som blev holdt ved de sjællandske Landbrugsforeningers Delegeretmøde. Han var klar over dette Forhold, men jeg tvivler om, at Folk i Almindelighed ere det.

Selv om man nu ogsaa med nogen Ret kan indvende, at Stigningen i det nøgne Hartkorns Værdi er en nominal Pristigning — man kan ikke drage Nytte af den i den Forstand, da den kun kan indvindes ved Salg, og da man ikke kan give sig til saadan at sælge det danske Landbrug —, saa er det jo rigtigt i Hovedsagen. Det nøgne Hartkorns Prisstigning maa man derfor omgaaes paa en anden Maade end den reelle Forøgelse, der har fundet Sted, f. Eks. af Køernes Antal, som jeg nævnede før. Men det er dog alligevel uomtvisteligt, at naar vi se hen til vor Modstandsevne mod de daarlige Tider, have vi en ikke saa ganske lille Trøst i den Prisstigning, der har fundet Sted i det, jeg kalder det nøgne Hartkorn. Det taaler endnu, om galt skulde være, adskillige Aaringers stramme Pengeforhold, inden Landbruget tvinges ned til det økonomiske Standpunkt, det stod paa i 1901. For lige saa vel som det til en vis Grad er en nominal Opgang, naar det nøgne Hartkorns Værdi stiger, lige saa vel maa man indrømme, at det heller ikke er afgørende for Landbrugets Eksistens som saadant, hvis den samme Værdi, om galt skulde være, skulde komme til at svinde paa samme Maade igen. Jeg haaber ikke, den gør det; men jeg siger, at selv om denne Værdistigning er til en vis Grad nominal, har den alligevel Betydning som Rygstød mod de daarlige Tider, og selv om vi have trykkede Tider nogle Aar, ville de ikke tvinge Landbruget tilbage til Stillingen fra 1901. De skulde da i alt Fald blive meget langvarige; der skulde i saa Tilfælde et reelt Tilbageslag til for Landbruget, som heldigvis ikke har fundet Sted i det hele og store.

Denne Landbrugets i Hovedsagen urokke Stilling viser sig i øvrigt ogsaa deri, at medens der i Aarene 1900—04 i Gennemsnit blev solgt 198 Landejendomme ved Tvangsauktion om Aaret, er det tilsvarende Tal for 1909, altsaa efter at vi ere gaaede ind i Krisen, ikke mere end 128 Ejendomme